

CHƯƠNG : 29

KHI CÔNG-VIỆC về Nguyên-Tố X của chàng tiến-hành được sáu tuần-lễ, thì nhân-viên trong Viện bắt đầu đánh hơi thấy và nghi-ngờ chàng đã khám-phá ra được một cái gì. Họ đến tìm chàng, nói bóng gió rằng chàng cần phải có họ giúp cho một tay thì công - việc mới nhanh-chóng dễ-dàng. Nhưng chàng cứ lờ đi và lẩn-tránh họ. Chàng không muốn bị bắt cứ một phe-phái nào mượn tiếng giúp-đỡ để lợi-dụng chàng, mặc dầu từ ngày vắng Terry Wickett, đôi khi chàng thấy mình lè-loi hết sức. Terry vẫn còn ở bên Pháp, chàng nhớ tiếc Terry và nhớ tiếc cả cái tính cương - trực của Terry thường bắt chàng phải thành-thật thẳng-thắn.

Chả biết Ông Giám-Đốc nghe ở đâu ra tin Martin đương luyện đá thành vàng.

Bác-sĩ Tubbs đã ngán cái chức Đại-Tá rồi, một là vì ở Nữu-Uớc có nhiều Ông Tướng quá, hai là vì đã hai tuần lễ rồi mà ông không nặn ra một ý-tưởng nào khả-dĩ làm đảo lộn lấy một phần nhỏ của thế-giới thôi mà

cũng không được. Một buổi sáng, ông xông vào phòng Martin, ngoe-nguẩy bộ ria, trách chàng:

- Arrowsmith, anh khám-phá ra được cái gì mà bí-mật thế ? Tôi hỏi Gottlieb, nhưng ông ấy chỉ nói lảng đi, ông ấy bảo trước hết anh muốn đợi xem cho thật chắc-chắn đã. Tôi cần phải biết việc này, không những vì "Tình Bạn" tôi hết sức quan-tâm đến công việc của anh, mà còn vì tôi, dẫu sao thì cũng là Giám Đốc của anh !

Martin có cảm-giác như người có mỗi một con trùn cái nhỏ mà bị cướp đi mất, nhưng chàng không có cách nào từ-chối. Chàng đưa cuốn sổ ghi chép của chàng với những miếng thạch lóm đóm những vết-tích vi-trùng bị tiêu-tán ra cho Tubbs coi. Tubbs giật nảy mình lên, hai tay xoắn mạnh bộ ria mép, đứng ngẫm-nghĩ ra chiều xúc-động một lúc rồi mới nói lên được:

- Có phải anh định nói : có lẽ anh ngờ rằng anh đã khám-phá ra một thứ bệnh truyền-nhiễm mà chính những con vi-trùng bệnh mắc phải không ? Thế mà anh chẳng nói cho tôi biết ! Tôi chắc anh chưa hoàn-toàn nhận-thức thấy có thể anh đã tìm ra được phương-pháp cao-siêu nhất để giết vi-trùng bệnh... Thế mà anh chẳng nói cho tôi biết !

- Dạ, thưa ông, tôi muốn chờ xem cho thật chắc đã...

- Anh cẩn-thận như vậy rất đáng khen, nhưng anh Martin ạ, anh phải hiểu rằng mục-đích của Viện này là bài trừ bệnh-tật, chứ

không phải là ghi chép những điều hay-ho tốt đẹp về khoa-học ! Rất có thể anh đã phát-minh ra được một việc trong những việc phát-minh quan-trọng nhất của một thế-hệ, một việc mà ông McGurk với tôi hằng mong đợi... Nếu kết-quả của anh được xác-nhận chắc-chắn...Đề rồi tôi hỏi-ý kiến của Bác-sĩ Gottlieb.

Ông bắt tay Martin đến năm hay sáu lần rồi vụt đi ra. Hôm sau ông cho mời chàng tới văn-phòng, bắt tay chàng nhiều hơn nữa, ông bảo cô Pearl Robbins rằng ông và ông McGurk rất hân-hạnh được quen biết chàng, rồi ông đưa chàng lên một đỉnh núi cao và chỗ cho chàng coi tất cả những hoàng-cung vương-quốc trên thế-gian :

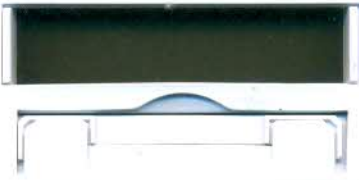
"Anh Martin à, tôi có trù-tính một vài kế-hoạch giúp anh. Từ trước tới nay, anh làm việc thực là xuất-sắc, nhưng tầm mắt của anh chưa thấy hết được tất cả những khả-năng phát-triển của nhân-loại. Hiện tại Viện được tổ-chức theo những đường lối hết sức uyển-chuyển. Không có những ban nhất-định, mà chỉ có những đơn-vị gồm những người phi-thường xuất-chúng như ông bạn tốt Gottlieb của chúng ta. Và bất luận một người mới tới nào mà có khả-năng tìm ra được đúng thứ thuốc đáng tìm thì Viện sẽ cung-cấp cho đủ mọi phương-tiện dễ-dàng, thay vì để cho người đó lao tâm khổ trí làm việc một thân một mình. Anh Martin à, tôi đã nghiên cứu hết sức cẩn-thận những kết-quả của công-việc anh làm, tôi đã nói truyện ấy với Bác-

sĩ Gottlieb... tuy nhiên cũng phải nói ngay rằng tôi hết sức sốt-sắng với những kết-quả thực-tế trực-tiếp của công việc, mà ông ấy thì không đồng ý một chút nào. Tôi đã quyết-định đưa ra trước Ủy-Ban Quản-Trị một chương trình thành-lập một Ban Vi-Trùng Bệnh-Lý, mà anh sẽ là người đứng đầu Ban đó ! Anh sẽ có một viên phụ-tá... một Bác-sĩ về Vật-Lý Trị-Liệu-Pháp có nhiều kinh-nghiệm hẳn-hoi... với phòng thí-nghiệm rộng lớn hơn, với nhiều chuyên viên hơn, và hàng ngày anh sẽ giao-dịch thẳng với tôi, có cái gì báo-cáo thẳng cho tôi biết, thay vì nói với Gottlieb. Anh sẽ được miễn hết những công việc về chiến-tranh, theo lệnh của tôi... tuy nhiên anh vẫn có thể mặc quân-phục và giữ các thú quân-trang. Còn về lương bổng của anh, theo ý tôi, nếu ông McGurk và các nhân-viên quản-trị khác chấp-thuận, sẽ được tăng từ năm ngàn lên mười ngàn một năm.

"Phải đấy, phòng thí-nghiệm tốt nhất cho anh có lẽ là cái phòng lớn ở tầng lầu trên, phía bên phải thang máy. Hiện nay bỏ không, Còn văn-phòng của anh thì ở phòng đối-diện ngay đấy.

"Và anh cần bao nhiêu người trợ-lực cũng có ngay. Chú không ư ? Anh tội vạ gì mà phải thức suốt đêm, nhúng tay vào mọi việc cho phí công phí sức đi, mà anh chỉ cần ngồi một chỗ mà suy-tính và trù-liệu làm sao cho công-việc hết sức phát-triển... về đủ mọi phạm-vi, càng

nhieu càng tốt. Và mình sẽ khuếch-trương ra mọi ngành mọi thứ ! Mình sẽ có hàng tá y-sĩ ở các nhà thương, bệnh-viện, giúp mình xác-nhận kết-quả của mình và làm tăng thêm hiệu-năng nỗ-lực của mình... Mình có thể lập một Ủy-ban hàng tuần họp các Bác-sĩ, các phụ-tá đó, có anh và tôi đồng chủ-tọa... Nếu những người như Koch và Pasteur mà có được một hệ-thống tổ-chức như vậy thì chắc công-việc của họ đã có một tầm hoạt-động lớn hơn nhiều! Phương-pháp cộng-tác "vạn nhân vạn năng"... đó là phương-pháp làm việc trong ngành khoa-học hiện-đại. Còn cái lối làm việc mò - mẫm một mình, ngu-dại, đố-ky đã hết thời rồi.

"Này anh này, rất có thể mình đã tìm ra được đúng thứ thuốc đáng tìm - một thứ thuốc cứu nhân độ thế chẳng kém gì thuốc salvarsan! Anh với tôi, mình sẽ cộng-tác viết bài công-bố ra cho mọi người biết! Mình sẽ làm cho toàn-thế thế-giới phải nói tới ! Này, suốt đêm qua tôi thao-thức nghĩ tới cái cơ-hội tốt đẹp của mình ! Chỉ trong mấy tháng là mình có thể chữa khỏi không những bệnh do vi-khuẩn chাম-nho sinh ra mà còn chữa khỏi được cả bệnh thương-hàn, bệnh kiết-ly nữa ! Anh Martin này, tôi là một bạn đồng-nghiệp của anh, chẳng bao giờ tôi có may-may ý nghĩ làm giảm bớt tài-năng giá-trị lớn của cá - nhân anh, nhưng tình thực tôi phải nói rằng nếu từ trước anh biết cộng-tác chặt- chẽ hơn với tôi thì chắc-chắn là công-cuộc phát-minh của anh đã

tiến tới giai-đoạn chứng-minh thực-tế và kết quả thực-tế từ lâu rồi".

Martin bàng-hoàng trở về phòng, chóa mắt lên về viễn-cảnh một ban nghiên-cứu riêng của mình, đầy những nhân-viên phụ-tá, một thế giới vui tươi hạnh phúc - và nhất là mười-ngàn niên-bổng. Nhưng hầu như công-cuộc của mình bị người ta lấy đi mất, ngay chính bản thân mình cũng bị người ta lấy đi mất, chàng sẽ không còn là Martin nữa, không còn là môn-đồ của Gottlieb nữa, mà là một "Người Chỉ Dám Vui Có Hạn", là Bác-sĩ Arrowsmith, là Trưởng Ban Vi-Trùng Bệnh-Lý, phải mặc áo cổ cứng, phải nay diễn-thuyết, mai diễn-thuyết, và phải lịch-sự, không bao giờ được vắng tục chửi thề cả.

Rồi trong lòng sinh ra nghi-ngờ. Biết đâu Nguyên-Tố X chỉ nẩy-nở ra ở trong ống thí nghiệm, biết đâu nó chẳng có giá-trị gì mấy trong việc cứu nhân độ thế. Chàng muốn biết, cần phải biết.

Bống Rippleton Holabird ở đâu chạy xộc vào nói :

"Martin, này cậu này, Ông Giám-Đốc vừa nói với tôi về công-việc phát-minh của cậu và có một chương-trình huy-hoàng cho cậu. Tôi thành thật khen cậu và mừng cậu nay là bạn đồng-liêu trưởng-ban của tôi - và cậu trẻ quá - mới ba-mươi-bốn tuổi, có phải không ?

Ồ, tương-lai cậu như vậy thật sáng-lạn ! Này Martin, cậu thử nghĩ xem (Thiếu-Tá Holabird chẳng cần giữ vẽ trang-nghiêm, ngồi như kiểu cưỡi ngựa trên một chiếc ghế, nói tiếp) cậu thử nghĩ xem biết bao nhiêu thứ chờ đợi cậu! Nếu quả thực công-việc thành-tựu thì sự vinh quang của cậu không còn giới-hạn nào nữa, cậu thực là tốt số vô cùng ! Cậu sẽ được các hội khoa-học ca-tụng, được người ta tặng thưởng, cậu muốn giữ chức giáo-sư nào tùy thích, các vĩ-nhân sẽ đến năn-nỉ xin được thỉnh ý cậu, cậu sẽ có một địa-vị rất cừ trong xã-hội !

"Này, bây giờ tôi nói cho mà nghe: Chắc cậu biết tôi thân với Bác-sĩ Tubbs như thế nào, và tôi thấy chẳng có lý-do gì mà cậu không nhập bọn với chúng tôi, rồi bộ ba tụi mình sẽ tùy thích điều-khiển công-việc. Ông Giám-Đốc mà sót-sắng nhận biết tài cậu và giúp cậu bằng mọi cách như vậy kể ra cũng tử tế và hiếm có đấy nhỉ ? Thực là hảo ý thân tình... và cũng lợi cho cậu vô cùng. Bây giờ chắc cậu đã hiểu rõ ông ấy rồi. Và bộ ba mình... biết đâu chẳng có ngày mình xây-đắp được một thượng-tầng kiến-trúc cho công cuộc cộng-tác khoa-học nó không những có thể kiểm soát Viện McGurk này mà còn có thể kiểm-soát hết thảy mọi Viện, mọi ngành khoa-học tại các trường đại-học trong nước, có như vậy các công-cuộc khảo-cứu mới thực - sự có hiệu - nghiệm. Khi nào Bác-sĩ Tubbs hỏi huu... tôi thành-thực nói riêng để cậu biết... tôi tin

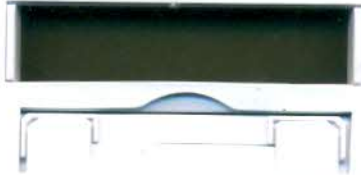
rằng Ủy-Ban Quản-Trị sẽ chọn tôi làm người kế-vị ông ấy, mà tôi nói như vậy không phải là không có lý-do. Lúc đó cậu phải biết, nếu công-việc này thành-công, thì tôi với cậu, mình có thể làm việc với nhau !

"Thực tình mà nói, trong giới khoa-học mình (cậu cứ thử nghĩ tới lão Yeo khốn-nạn ấy thì biết) rất ít người vừa có một nhân-cách khả-quan, vừa có một sự - nghiệp phi-thường, và nếu cậu có thể bỏ được cái tánh hơi cục-cằn, và coi thường giá-trị của những tay bự trong ban chấp-hành và giá - trị của những phụ-nữ yêu-kiêu diêm-lệ (bởi vì, nhờ Trời khi nào cậu chịu khó để ý một chút thì cậu ăn mặc cũng bảnh ra phết !) nếu được vậy thì cậu và tôi có thể trở nên hai tay chuyên quyền độc-đoán trong ngành khoa - học trong khắp nước này !"

Cho tới khi Holabird đi rồi, Martin vẫn không nghĩ ra được một câu trả lời nào.

Chàng thấy ghê-sợ cho cái mà người ta gọi là "Thành-Công" sao nó dơ-dáy bán-thủ đến thế mà lại la-thét om-sòm, nó buộc những ai muốn có nó không được làm việc một cách âm-thầm lặng-lẽ, mà phải đem phó-trương công việc ra cho mọi người biết, để cho những kẻ hâm-mộ mù-quáng vầy-vò và những kẻ thù mù-quáng bôi tro trát chấu vào.

Chàng chạy đến trốn bên cạnh Gottlieb

mà chàng vẫn coi như một người cha hiền-minh, van xin ông cứu chàng thoát khỏi sự Thành-Công, thoát khỏi những người như hạng Holabird, A. De Witt Tubbs và bè lũ của chúng như bọn khoa-học-gia muốn làm diễn-văn, bọn trước tác muốn kiếm văn-băng, bọn diễn - thuyết để kiếm địa-vị...bọn bác-sĩ giải-phẫu muốn kiếm danh-vọng, bọn nhà báo bồi bút, bọn con buôn giàu tình-cảm, bọn chính-trị làm văn-nghe, bọn thể-tháo-gia có chức-vị, bọn tướng tá làm chánh-khách, bọn nghị-sĩ được phỏng-vấn, bọn giám-mục kiêu-căng dạy đời.

Gottlieb lo-lắng nói :

- Khi Tubbs đến òn - ền với tôi là tôi biết ông ta đương tính một truyện gì viễn-vông và thối-tha, nhưng tôi không ngờ ông ta lại có ý muốn biến anh thành một cái máy phóng-thanh ngay trong có một ngày như vậy !

Tôi sẽ nai-nịt cẩn-thận để đi chiến-đấu với những lực-lượng tuyên-truyền quảng - cáo ấy mới xong !

Nhưng Gottlieb đã thất-bại.

Tubbs bảo :

- Từ trước đến nay tôi vẫn để mặc ông một mình muốn ngang thì ngang muốn dọc thì dọc, nhưng ông đừng quên tôi là Giám-Đốc ở đây! Và tôi phải nói rằng có lẽ vì cái tính ngu-xuẩn đặc-biệt của tôi, nên tôi không thấy cái việc khiến cho Arrowsmith có thể chữa

khỏi bệnh cho hàng ngàn người và trở nên một nhân-vật có giá-trị, được mọi người kính-mến, có gì là khủng-khiếp cả !

Gottlieb phải đem câu chuyện ra nói với Ross McGurk, thì ông chủ bảo :

- Anh Max, tôi mến anh như anh em ruột thịt, nhưng Tubbs là Giám-Đốc, và nếu Tubbs thấy cần Arrowsmith... có phải là cái anh chàng trẻ tuổi gầy-gò mảnh-khảnh thường quanh quẩn ở trong phòng thí-nghiệm của anh không? nếu vậy thì tôi cũng chẳng có quyền ngăn-cản Tubbs. Tôi phải ủng-hộ Tubbs cũng như ủng-hộ thuyền-trưởng một chiếc tàu của chúng ta.

Và lại cũng còn phải đợi Ủy - Ban Quản Trị họp và chấp-thuận thì Martin mới được giữ chức trưởng-ban. Ủy-Ban Quản-Trị gồm có McGurk, Ông Giám-Đốc Viện Đại-Học Willington và ba giáo-sư khoa-học của mấy Viện Đại-Học khác nhau. Trong khi chờ đợi đó, Tubbs bảo Martin :

- Bây giờ anh phải công-bố gấp kết-quả công việc của anh đi. Làm ngay lập - tức đi. Đẳng lẽ ra anh phải làm việc đó từ trước rồi. Hãy tổng-hợp các tài-liệu của anh lại nhanh chóng nào hay chóng nấy và gửi một bài cho Hội Y-Học và Sinh-Vật-Học Thực-Nghiệm để họ đăng vào số báo sắp tới.

- Nhưng tôi chưa chuẩn-bị xong thì công bố làm sao được ! Muốn công - bố gì thì cũng phải đợi tôi bắt hết các sơ-hồ trước đã !

- Ngốc lắm ! Thái-độ đó xưa rồi. Thời buổi này không thể giữ mãi quan-niệm hẹp-hòi như vậy, thời-buổi này là thời - buổi cạnh-tranh, về nghệ-thuật và khoa-học cũng phải cạnh-tranh y như về thương - mại vậy... hợp-tác với người đồng phe-phái của mình, nhưng với người ngoài phe-phái thì phải cạnh-tranh cho đến chết thì thôi ! Anh muốn bít gì thì cứ bít cho kỹ, nhưng để sau sẽ hay, còn bây giờ thì mình không thể để cho một ai khác tranh-tiên, đi bước trước mình. Anh nên nhớ rằng anh phải làm cho danh tiếng của anh rạng rỡ trước hết, mà đường lối tốt nhất là làm việc với tôi... để có nhiều lợi nhất cho số đông nhất.

Martin bắt đầu viết bài khảo-đề, trong lúc viết chàng có ý nghĩ xin thôi việc quách cho xong, nhưng rồi chàng bỏ ngay ý nghĩ đó vì thấy Tubbs dẫu sao cũng còn khá hơn bọn Pickerbaugh, chàng tưởng-tượng thấy một thế-giới những khoa-học-gia bé nhỏ, người nào cũng bận-rộn làm việc trong một phòng giam lộ-thiên không mái. Trong lúc đó, ông Thần Tubbs vênh râu lên, ngồi vắt-vèo trên một đám mây, luôn luôn theo dõi công việc của họ, và sẵn-sàng sai thiên-lôi đánh xuống đầu bất cứ người nào không chăm-chỉ làm việc và lãng-phí thời-giờ vào những việc không phải ông Thần Tubbs cất đặt cho làm. Sau những phòng giam ấy, ngoài vòng kiểm-tòa của ông Thần Tubbs là thân-hình to lớn của Gottlieb, nét mặt

trào-tiểu đứng trên một nền trời gió mưa
cuồng-bạo.

Viết văn không phải là việc dễ-dàng đối
với Martin. Chàng làm mãi không xong bài khảo
đề, Tubbs đâm ra sốt ruột và ngày nào cũng
thôi-thúc chàng. Chàng đã ngưng việc khảo-
cứu, suốt ngày ngồi trong căn phòng giam lộ
thiên đặc-biệt, viết viết xé xé, xé nhiều hơn
viết, thật là khó-sở.

Lần thứ nhất Leora đã không an-ủi chàng
mà lại còn to tiếng kêu :

- Sao lại không ? Mười-ngàn một năm. Đẹp
quá trời còn gì nữa ! Anh Sandy à, mình xưa
nay nghèo quá xá, mà anh thì thích nhà sang
của đẹp, đủ thứ. Và anh lại được đứng đầu một
ban riêng... Và anh vẫn có thể hỏi ý-kiến
Bác-sĩ Gottlieb như thường, chứ có gì khác !
Ông ấy cũng là một Trưởng-Ban, có phải không,
ấy thế mà ông ấy vẫn tự quyền tự chủ, chứ Bác
sĩ Tubbs có làm gì được ông ấy đâu. Ồ theo ý
em, anh nên nhận lời Tubbs là hơn !

Rồi trong những buổi ăn trưa ở Viện, mọi
người càng ngày càng tỏ ra kính-nể chàng, làm
cho chàng lần-lần cũng nhận thấy "nên nhận
lời là hơn !"

Chàng ngẫm-nghĩ, "mình có thể mượn một
căn lầu ở dãy nhà mới cất ở Đại-lộ Công-Viên.
Chắc giá thuê chỉ đến ba-ngàn một năm là cùng.
Tiếp-dãi bè-bạn khách-khứa ở đó coi cũng

không đến nỗi lúi-xùi quá. Miễn là mình đừng để mất thời-giờ, cản-trở công-việc của mình... kể cũng thú".

Thú hơn nữa là được công-nhận vào hàng thương-lưu xã-hội, mặc dầu muốn được như thế cũng tốn công tốn của mệt lắm.

Capitola McGurk từ trước không bao giờ để ý tới chàng, vì chàng không có giá-trị bằng cái máy ly-tâm hiệu Gladys của Viện, bà bỗng gọi điện-thoại nói : "... Bác-sĩ Tubbs thì hết sức ngợi-khen và sốt-sắng đối với ông, còn nhà tôi với tôi thì hean-hỉ vô cùng. Chúng tôi muốn mời ông và bà quá bộ lại dùng cơm tối với chúng tôi vào tám giờ rưỡi thứ Năm sau, mong ông bà vui lòng nhận lời cho".

Martin tưởng chừng như được vua ban yến, vội-vàng nhận lời ngay.

Sau khi đã được thấy qua nếp sống của Angus Duer và Rippleton Holabird, chàng tưởng mình đã biết thế nào là xa-hoa phú-quý, và đã hiểu thế nào là những bữa tiệc linh - đình sang-trọng. Leora và chàng đi tới nhà Ross McGurk ở phía Đông Thập-Thất Đại-Lộ, gần Đệ-Ngũ Đại-Lộ, trong lòng không lấy gì làm bồn-chồn lo-ngại cho lắm. Ở ngoài đường trông vào thì ngôi nhà có quá nhiều đầu máng xối bằng đá xanh, xà ngang trên cửa bằng đá hoa trạm-trổ, các song cửa đều bằng đồng xi bóng-loáng, nhưng ngôi nhà trông có vẻ không lấy

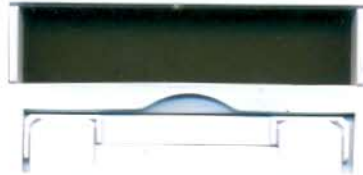
gì làm lớn lắm.

Nhưng ở bên trong, dãy hành-lang xây bằng đá hình vòng cung cao vút trông như một nhà thờ. Thấy bọn tôi tớ hầu-hạ, hai người đâm ra luống-cuống, chiếc thang máy làm cho họ kinh-hoàng, và họ ngột-ngạt thấy trong một hành-lang treo đầy màn cửa nhung dày, bày nhiều tủ kiểu Ý-đại-lợi, và trong một phòng khách thì treo đầy những bức tranh màu. Khi Capitola hiện ra với bộ dạ-phục bằng sa-tinh trắng và đeo ngọc trai dày mình trông như một bà hoàng thì hay người tự thấy mình què mìa hết sức.

Trong phòng có chín, mười Nhân-Vật Quan Trọng, vừa đàn ông vừa đàn bà, trông chẳng có gì là đặc-biệt cả, nhưng tên họ nghe rất quen như tên Xà-bông-Luých, sữ Guy-gô chẳng hạn.

Martin tự hỏi : "Không biết mình có phải đưa tay cho một bà không quen thuộc nào vịn để đưa vào phòng ăn không?" Nhưng chàng mừng quá khi thấy mọi người chỉ ồ-ạt tiến vào phòng ăn theo lời mời của Ông McGurk, giọng trầm-trầm dễ thương.

Phòng ăn trông thì rục-rở đấy nhưng rất xấu, chỗ nào cũng bọc da với dát vàng loạn xạ, lại thêm những tốp hầu bàn đứng nhìn chòng-chọc xem mọi người dùng nĩa ăn măng ra làm sao. Martin được xếp ngồi giữa Capitola McGurk và một bà mà chàng chỉ biết là chị một

bà bá-tước (có điều chẳng hiểu Martin có biết rằng chàng là khách danh-dự trong bữa tiệc đó không ?).

Capitola lộng-lẫy trong chiếc áo sa tinh trắng, ghé đầu lại hỏi chàng :

- Thưa Bác-sĩ, đúng ra thì Bác-sĩ mới tìm ra được cái gì thế ?

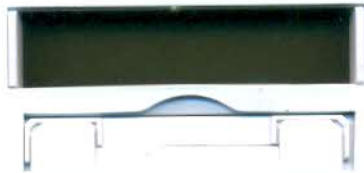
- Dạ, thưa đó là...tôi đương trù-tính...

- Bác-sĩ Tubbs nói với tôi rằng Bác-sĩ mới tìm ra được một phương-pháp mới để chữa bệnh rất kỳ-diệu (những chữ M bà nói nghe du dương như tiếng suối reo mùa hè, những chữ R rung lên như tiếng chim ca ríu-rít trên cành) Ồ, còn gì... còn gì đẹp hơn là giải-trừ cho cái cõi đời già-nua buồn-thảm này thoát khỏi nỗi đau-khổ vì bệnh tật ! Nhưng thực ra thì Bác-sĩ tìm ra được cái gì nhỉ ?

- Dạ, thưa bà nói ra bây giờ thì quá sớm vì chưa có gì là chắc-chắn cho lắm, nhưng... thưa bà, đại-khái thì là thế này : lấy mấy con vi-trùng như loại vi-trùng chặm-nhe...

- Ồ ! Khoa-học thực là thú-vị, nhưng đối với những người tầm-thường như tôi mà hiểu được thực là khó vô cùng ! Nhưng chúng tôi tự biết mình dốt-nát, nên chỉ trông cậy vào những khoa-học-gia như Bác-sĩ để làm cho nhân loại được sống yên-ổn trong tình thân-hữu...

Rồi Capitola quay sang tiếp truyện người đàn ông khác ngồi bên cạnh bà. Martin nhìn thẳng trước mặt vừa ăn vừa buồn-rầu khổ-sở.

Chị bà bá-tước, người gầy khăng-kheo, da mặt vàng-khè, chăm-chăm ngó chàng. Chàng quay lại, nét mặt buồn-buồn và ôn-hòa (chàng nhận thấy bà ta có nhiều hơn chàng một chiếc đĩa và lấy làm lạ không biết mình bỏ đem đâu mất chiếc đĩa của mình).

Bà ta bô-bô hỏi :

- Nghe nói ông là một Khoa-học-gia.
- Vâng.
- Khoa-học-gia có cái phiền là không hiểu cái đẹp là gì. Họ lạnh-lùng vô cùng.

Giả gặp tay Rippleton Holabird thì lão đã tóm lấy cơ-hội nói đùa ầm-ỹ, còn Martin thì chỉ đáp gọn có một câu mà giọng thì run-run :

- Tôi thiết nghĩ là không hẳn như vậy.

Rồi chàng nghĩ bụng không biết mình có gan uống thêm một ly xam-banh nữa không.

Khi mọi người đã trở lại ngồi chơi ở phòng khách, Capitola lại vung-vẩy hai cánh tay áo trắng như hai cánh chim, xà xuống người Martin và nói :

- Bác-sĩ Arrowsmith, trong bữa ăn, thực-tình tôi chẳng có một dịp nào để hỏi công việc Bác-sĩ đang theo đuổi đúng ra là công việc gì... Ồ ! Bác-sĩ đã thấy lũ nhỏ đáng yêu ở trong trại của tôi ở Đường Charles chưa nhỉ ? Tôi chắc trong bọn chúng nó sau này thế nào cũng có nhiều đứa trở nên những khoa-học

gia có tài. Bác-sĩ đến diễn-thuyết cho chúng nó nghe mới được.

Về nhà, đêm hôm đó chàng bán - khoán bảo Leora, "Anh thấy tiếp truyện với mọi người như chiều hôm nay cũng mệt lắm chứ không phải là không. Nhưng kể ra anh cũng cần phải tập lấy thế làm vui cho quen đi. Ngày em này, khi nào anh lên chức trưởng-ban, mình cũng sẽ thiết tiệc, mời toàn những người có giá-trị thực-sự, như hạng Gottlieb, em nghĩ xem cũng thú đấy chứ nhỉ".

Sáng hôm sau, Gottlieb lê bước vào phòng Martin. Ông đứng bên cửa sổ, có vẻ như muốn tránh đôi mắt của chàng. Ông thở dài nói :

- Có truyện đáng buồn xảy ra... có lẽ cũng không phải là đáng buồn hẳn đâu.

- Thưa Bác-sĩ, có truyện gì thế. Tôi có thể giúp đỡ Bác-sĩ được việc gì không ?

- Không phải truyện dính-dáng đến tôi, mà là truyện dính-dáng đến anh.

Martin có vẻ khó chịu, nghĩ thầm : "Ông này lại muốn nói đến truyện thành-công chóng thì nguy-hiểm nữa chẳng ? Mình nghe mãi chán quá rồi !"

Gottlieb thông-thả bước lại gần chàng :

- Anh Arrowsmith này, kể ra cũng đáng buồn cho anh thực, anh không phải là người đã khám-phá ra Nguyên-Tố X !

- Sa-ao...

- Có người đã khám-phá ra trước anh rồi!

- Đâu có ! Tôi đã tìm hết trong các sách vở, báo-chí, trừ có Twort ra, không có một ai khám-phá ra cả, ngay đề-cập đến một cách xa-xôi cũng chưa có ai nữa là... Sao, Trời ơi, Bác-sĩ Gottlieb, thế nghĩa là bao nhiêu công trình của tôi, trong mấy tuần này, đều vút đi hết sao, và tôi là một thằng ngốc...

- Hừ. Biết sao bây giờ ! Dẫu sao thì d'Hérelle ở Viện Pasteur vừa đăng trong Tập Kỳ-Yếu của Viện Hàn-Lâm Khoa-Học một bài tường trình... đúng là Nguyên-Tố X của anh, không sai một chút nào. Có điều ông ta gọi nó là 'bacteriophage'... vi-khuẩn tiêu-tố... Thế đó .

- Vậy thì mình...

Trong đầu óc chàng nghĩ tiếp, "Vậy thì mình sẽ chẳng còn hy-vọng được làm trưởng-ban, được nói danh, hay cái gì khác nữa. Trắng tay mình lại trở thành tay trắng". Bao nhiêu sức lực của chàng đều tiêu-tan đâu hết, cả bao nhiêu dự-định cũng vậy, ngôi sao sáng-tạo đương rực-rỡ bỗng mờ đi xám-xít.

Gottlieb nói :

- Bây giờ, cố nhiên là anh vẫn có thể bảo anh cũng là người đã tìm ra được nguyên-tố ấy và bỏ cả đời ra mà tranh-dấu để được mọi người công-nhận cho anh. Hoặc anh có thể quên truyện ấy đi, và viết một bức thư ca-tụng d'Hérelle cho khéo, rồi làm việc trở

lại.

Martin rầu rĩ nói :

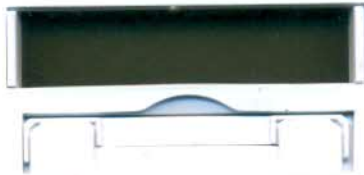
- Tôi sẽ làm việc trở lại. Chẳng làm gì khác được nữa. Chắc bây giờ Tubbs sẽ bỏ ý định lập ban nghiên-cứu mới. Tôi còn thời-giờ để làm cho xong hẳn công việc nghiên-cứu của tôi... biết đâu chả tìm ra được một vài điều mà d'Hérelle không nghĩ tới...và tôi sẽ công bố lên để chứng-thực cho kết - quả của ông ta... Nghĩ giận thực !... Bài tường-trình của ông ta đâu ? Chắc thấy tôi được thoát khỏi làm một Holabird thứ hai, ông mừng lắm đấy nhỉ ?

- Kể ra thì tôi phải mừng. Nếu tôi không mừng thì thực là trái với đường lối của tôi. Nhưng tôi bây giờ già rồi. Và anh là bạn tôi. Tôi rất buồn là anh không được hưởng lấy một lúc cái vui của sự thành-công đặc-chí...Martin, anh định chứng-thực cho d'Hérelle là một điều rất hay. Đó mới là khoa-học : chỉ biết làm mà không quan-tâm...quá... Nếu người khác được hưởng công-trạng. Để tôi nói cho Tubbs biết truyện d'Hérelle đã được quyền ưu-tiên, hay là anh nói lấy ?

Gottlieb lê bước nặng-nề đi ra, đến cửa ông quay đầu lại nhìn chàng buồn-thiu.

Tubbs đến tìm chàng, rên-rỉ :

- Anh thấy chưa ? Nếu anh chịu nghe lời tôi công bố sớm thì đâu đến nỗi ! Anh thực đã dòn tôi vào một thế kẹt hết sức đối với Ủy-

Ban Quản- Trị. Cố-nhiên là vấn-đề lập một ban mới không thể thành được nữa rồi.

Martin hò-hững đáp :

- Vâng.

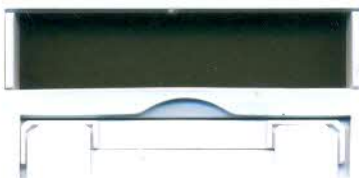
Chàng đem bản-thảo bài khảo-đề chàng đã viết ra, cắt cán-thận vào một hồ-sơ, rồi quay về ngồi bên bàn thí-nghiệm. Chàng nhìn chăm-chăm vào một lọ thủy-tinh sáng-chói cho đến khi chàng bị mê đi như nhìn vào quả cầu phalê của một nhà phù-thủy. Chàng nghĩ :

"Giả Tubbs cứ để mặc mình thì có lẽ chả đến nỗi tệ-hại như thế này. Ồ, mấy cái lão già chết tiệt ấy, cái bọn "Người Chỉ Vui có Hạn" chết tiệt ấy, mấy cái "Nhân-Vật Quan-Trọng" đến dâng-hiến cho mình Danh-Vọng chết tiệt ấy! Tiền-tài! Huy-Chương! Chúc-tức! Họ muốn đem quyền-thế thổi phồng mình lên. Danh-Vọng! Khi người ta có danh-vọng thì trở nên kiêu-căng, tự-phụ, khi quen có danh-vọng rồi mà bị mất đi, thì đâm ra điên-khùng dồ-dại.

"Thế là mình hết hy-vọng giàu sang. Và Leora, tội-nghiệp em, hết hy-vọng có áo mới, nhà mới, và bao nhiêu thứ khác. Mình... bây giờ phải ở lại cái lầu như cũ chẳng còn thú-vị gì nữa. Ồ, thôi đừng than-van gì nữa đi!

"Ước gì có Terry ở đây !

"Mình thật mến cái Ông Gottlieb vô cùng. Lẽ ra ông ấy phải ghen-ghét mình...

"Bacteriophage... vi-khuẩn tiêu-tổ... cái anh chàng người Pháp kia đặt tên nó như vậy. Dài quá, gọi tắt là phage... là tiêu-tổ có hơn không. Bây giờ mình lại còn phải lấy cái tên đó để gọi Nguyên-Tổ X của mình thì có bực không ! Hừ, làm việc trong ngần ấy đêm, kể cũng thú-vị lắm đấy chứ! Làm việc..."

Chàng dần-dần định-thần lại. Chàng tưởng tượng cái lọ thủy-tinh chứa đầy chất thuốc cấy vi-khuẩn chằm-nho đục vẩn. Rồi chàng chạy sang phòng Gottlieb để lấy tờ báo có bài của d'Hérelle. Chàng đọc rất kỹ, mà cũng rất thần phục.

Chàng lẩm-bẩm : "Đây là một con người xứng-dáng, đây là một khoa - học - gia xứng-dáng!" Trong lúc đi về nhà, chàng dự-trù sẽ dùng tiêu-tổ phage (mà từ trước chàng vẫn gọi là Nguyên-Tổ X) để thí-nghiệm với vi-trùng kiết-ly Shiga, chàng dự-trù đưa ra thật nhiều vấn-đề với d'Hérelle và phê-bình thật dữ, hy-vọng rằng Tubbs trong một thời-gian sẽ không cách chức chàng, và chàng lấy làm khoái không phải viết bài khảo-đề về phage một cách bậy-bạ quá sớm, trong khi chàng chưa nghiên-cứu đến nơi đến chốn, chàng có thể sống bừa-bãi, ăn mặc dãn-di, so-mi có mềm thoải-mái, khỏi phải làm ra vẻ nghiêm-trang, quan-trọng và bị người ta để ý tới.

Chàng tùm-tùm cười nghĩ: "Trời, mình dám

đánh cuộc thế nào Tubbs cũng thất-vọng ! Lão đã tưởng thế nào cũng được cùng ký tên với mình dưới các bài khảo-đề của mình và được tiếng, được lợi đủ thứ ! Bây giờ thì đến việc thí-nghiệm với vi-trùng Shiga... Tội-nghiệp cho Lee, Lee lại phải chịu cho quen với thói làm việc đêm của mình, chắc thế".

Leora nghĩ sao về truyện này, nàng giữ kín ở trong lòng không nói ra... hoặc có thì cũng chỉ nói rất ít mà thôi.